

Motion till riksdagen 2021/22:937

av **Olle Thorell (S)**

Om prövningstillstånd i högre instans

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över systemet med prövningstillstånd i andra instans i förvaltningsdomstol och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vid domstolsprövning är det viktigt att det finns en möjlighet att överklaga för att på nytt få sin sak prövad. Därför finns det inom domstolväsendet högre instanser som kan fastställa eller underkänna beslut i lägre instans.

I dag krävs det dock i allmänhet prövningstillstånd för att ärendet ska tas upp av den andra instansen. Det är i grunden bra att inte rena rutinärenden av slentrian prövas två gånger men det får å andra sidan inte gå så långt att det i princip är omöjligt att få prövningstillstånd. I dag är det väldigt svårt att beviljas prövningstillstånd till kammarrätten. Det gör att möjligheten att få sin överklagan prövad i praktiken är förbehållen resursstarka klagande som kan driva sin sak.

Möjligheten att särskilt föreskriva att det krävs prövningstillstånd i kammarrätten för att ett mål skall tas upp infördes 1994. Den dåvarande borgerliga regeringen hade inte viljan att tillföra de resurser som krävdes när socialförsäkringsmålen flyttades till allmän förvaltningsdomstol i och med att försäkringsöverdomstolen lades ner. Man befarade att domstolarna skulle översvämmas av antalet mål och föreskrev då att det för vissa måltyper skulle införas ett undantag från rätten till prövning i två domstolsinstanser.

Efter några år ansåg man att undantaget likväl kunde göras allmänt i många fler måltyper. Man påtalade i förarbetena att målsättningen var att få bort ”okynnesöverklagandena” och slentrianmässigt processande. Reglerna för att bevilja prövningstillstånd skulle tolkas generöst.

Praxis har inte utvecklats i den mening som lagstiftaren önskat. Andelen beviljade prövningstillstånd i kammarrätten i socialförsäkringsmål är ca 8 procent när den

klagande är en privatperson. När Försäkringskassan överklagar beviljas dock tillstånd i nästan 90 procent av fallen.

Följderna av detta blir att man i princip bara har rätt till prövning i en instans.

Det är rimligt att begränsa måltillströmningen i tunga måltyper som förekommer ofta. Det kan man göra till exempel genom att föreskriva att prövningstillstånd ska tillämpas i vissa ofta förekommande måltyper (tex. bistånd enl. SoL, LSS, färdtjänst och körkort) och därmed ta bort kravet för andra måltyper.

En annan lösning är att kräva att kammarrätten måste motivera ett beslut om att vägra prövningstillstånd istället för den standardmall med skäl som används idag.

Olle Thorell (S)